

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 4. Soluuntur alia recentiorum quorundam argumenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

vocatur vita aeterna. Ergo longè aliter debetur vna quàm alia. Ergo vtraque non debetur solo & simplici titulo promissionis, & debito solo fidelitatis.

26. *Diluitur argumentum impugnans iustitiam Dei distributivam.*
 Quisquid denique, ad probandum non esse in Deo iustitiam distributivam opponit Vasq. cap. 2. disp. 86. num. 12. æqualitatem em, quàm Deus servat nobiscum, aut in largitione perfectionum naturarum, aut in præmium vel pœnarum distributione, non esse distributivam iustitiæ: quia Deus hac in re non attendit per se ad æqualitatem proportionis & geometricam, sed ad arithmeticam rei ad rem. Ergo nec ipse, nisi sua distributio servans prædictam æqualitatem, erit iustitia distributiva.

Respondeo hoc argumentum nihil obesse nobis, qui non constituimus iustitiam Dei distributivam in illa largitione aut pœnarum distributione: sed in tributione, vel distributione bonorum, aut onerum communitatis, in eius membra, pro iure cuiusque particularis, aut debito, in eo fundam. quod sit membrum communitatis, debeatque illius bonis participare, aut onera sustinere, cum debita proportione. Sic autem Deus distribuit valorem communem sacrificij Eucharistici, & communia Ecclesiæ suffragia.

SECTIO IV.

Solvuntur alia Recentiorum quorundam argumenta.

27. *Habeantur creaturae ius iustitiæ erga Deum.*
 Contra id quod diximus dari verum & proprium ius iustitiæ inter Deum & creaturas reciprocè, suse disputant aliqui Recentiores, quorum disputatio vniuersa ad duo capita reduci potest. Primum est, creaturas nullum ius iustitiæ habere posse adversus Deum, quod scilicet Deus sine iniuria creaturarum non possit violare: siue hoc ius nascatur nobis ex pacto & promissione Dei, siue ex nostris operibus. Secundum est, Deum quoque nullum iustitiæ ius habere circa creaturas.

Primum probatur hoc argumento: Si Deus esset obligatus creaturæ ex iustitiâ, eo ipso non esset essentialiter & perfecte Dominus vniuersorum. Deus autem non potest non esse perfectissime vniuersorum Dominus: ergo nec obligari ex iustitiâ. Minor, inquit, videtur manifesta. Alioquin si Deus posset à se abdicare dominium alienius operationis nostræ: posset etiam abdicare dominium vniuersum, ex promissione vel pacto. Item abdicare dominium cœli & terræ, illudque transferre in creaturam. Imò posset etiam ex sua promissione fieri servus creaturæ, promittendo illi suas actiones & operas, ita vt ex iu-

sticia teneretur ei obsequi ad nutum, in quo formalissime essentia servitutis consistit. Quæ omnia absurdissima sunt. Maiorem verò, reiectis aliorum probationibus, confirmant, quis si Deus esset creaturæ obligatus ex iustitiâ, iam resularet in creatura aliquod ius adversus Deum. Repugnat autem cum dominio perfectissime, quod servus acquirit aliquid ius, quod ius non acquiritur Domino: cum omne id quod acquirit servus, vt servus, acquirit Domino. Ergo si creatura acquirit sibi aliquid quod non acquiritur Deo, hoc ipso arguitur Deum non esse perfectissime Dominum illius creaturæ.

Respondeo primò, servum, etiam quæ servum, posse & consensu Domini acquirere aliquid ius, cui Dominus sine iniuria obistere non possit, vt ostendemus in tractatu de iustitiâ. Atque ita creatura similiter possunt acquirere ius aliquod respectu Dei, ex ipsius consensu, nempe promissione & pacto, cui iuri Deus non possit obistere sine iniuria in sensu composito, id est, supposito & stante promissione. Quod non esse contra perfectionem dominij fatentur illi ipsi quos impugnamus, modo posse in sensu diuiso, id est, seclusa promissione.

Respondeo secundò servum, non veterum, sed aliter consideratum vt personam rationalem, habere omnium consensu, vt iidem Auctores fatentur ibidem, multa iura, etiam respectu ipsius Domini posseque alia multa acquirere, consentiente Domino, seque illi voluntariè obligante, & pacifcente. Creatura verò, licet essentialiter sit creatura, tota quanta est, & serva Dei: potest tamen considerari & tractari velut manumissa, & facta sui iuris aliquo modo. Quo pacto sæpe Deus cum illa contrahit, non vtens quoad hoc ius primo iure creatoris & Domini.

Prætermitto dicere adversarios in reijciendis ijs, quæ alij afferunt ad probandam maiorem argumenti ab ipsis propositi, & à nobis iam refutati, multa dicere falsa & improbabilia. Vt quod aliquis habeat dominium rei eodem instanti, quo se illo priuat, & rem alteri donat: id est, sit sua eodem instanti, quo non est sua: & sit dominium in donante eo instanti, quo illud amplius non habet, sed in alium transiit. Quod qui pallium suum, aut rem aliam destruit, sit Dominus rei, quando illam destruit: non logicè, defectu relationis prædicamentalis, quæ requirit existentiam termini: sed quasi physiq., & moraliter: id est, (omisso examine illius distinctionis) sit Dominus nullius rei, & Dominus nihili: res enim, quæ destruitur, & definit esse; eo instanti, quo definit esse, non est, & nihil est. destructio enim terminatur ad nõ esse rei, sicut productio ad esse: & eodem instanti, quo est actio, aut quasi actio,

est pariter illius terminis, id est, esse aut non esse rei. Quod denique idem eodem instanti esse Dominus, & seruus respectu eiusdem, & ad idem: Si v. g. Petrus Dominus Paulum seruum suum eodem instanti manumittat, & Dominum suum constituat. Quod est dicere Petrum esse superiorem eo instanti, quo est inferior respectu eiusdem; & Petrum habere ius præcipiendi Paulo eodem instanti: quo habet debitum illi parendi: ut si quis diceret Paulum esse in peccato mortali eo instanti, quo absoluitur sacramentaliter, & quo est in gratia. Neque ad hæc dicenda cogit id, quod opponunt iidem auctores; tunc scilicet maxime esse ius, quando exercetur, & quando ino utimur. Neque enim iure utimur, aut illud exercemus eo instanti, quo illud destruimus: sed exercemus voluntatem nostram, cui subsunt iura nostra, quæque potest illa destruere, & liberè illis sese abdicat, si vult.

Instant quia, si Deus per contractum vel promissionem posset obligari ex iustitia, posset ex suo pacto vel promissione fieri seruus suæ creaturæ. Hoc autem repugnat perfectissimo Dei dominio. Non enim est perfectissime & essentialiter Dominus, ille qui potest fieri seruus eius, cuius est Dominus. Ideoque omnes negant in Deo virtutem obedientiæ: quia non potest unquam habere superiorem, cui teneatur obedire.

Respondeo Deum, qui nihil potest nisi decore & sapienter agere, non posse quiduis promittere, & ad quæcunque se obligare ex pacto: neque tantum de sua maiestate decedere contrahendo cum creaturis, ut illarum se propriè seruum constituat. Imò non potest non semper retinere dominium illud, supremum & amplissimum, ubi subsunt omnia iura creaturarum, sicut iura particularium subsunt iuri alto communitatis.

33. Secundum caput disputationis, quod scilicet Deus non habeat ius iustitiæ strictæ respectu creaturarum, id est, quod creaturæ nihil Deo ex iustitia debeant, docent absolute aliqui eorum quos impugnamus: alij verò restringunt & modificant, aientes posse quidem hominem peccare contra Deum in materia iustitiæ, & violare iniuste ius Dei; tamen non omne peccatum, imò rarò, habere rationem iniustitiæ strictæ sumptæ, neque etiam ex peccato manere, nisi forte rarissime, aliquam obligationem iustitiæ ad satisfaciendum.

Primum argumentum illorum est: Homini erga Deum stricta iustitia esse non potest, non potest esse iniustitia contra iustitiam strictè sumptam. Atqui hæc esse non potest: ergo nec illa. Minorem probant. Quia si posset Deus accipere ab homine iniuriam quando in suo honore quomodocumque læditur, sequeretur nullum

esse peccatum, quod non sit iniustitia; quia nullum est quo Deus non inhonoretur, siue graviter, siue leuiter. Sequeretur item nullum posse committi peccatum contra Deum, quod non habeat duplicem speciem malitiæ: vnam iniustitiæ contra Deum: alteram virtuti alteri particulari repugnantem: ut temperantiæ, si ebrietas est.

31. Respondeo minorem esse falsam. Ad cuius primam probationem dico omne peccatum esse iniustitiam, seu iniuriam Dei materialiter: formaliter verò non nisi quando peccator aduertit se facere contra ius Dei, id est, contra Deum pro iure suo præcipientem oppositum, quodius non violatur sine iniuria & obligatione ad penam. Ad secundam probationem, Nego assumptum, si sermo sit de malitia formali: si autem de materiali, nego absurdum esse id quod inferitur. Nullum enim est peccatum quod non habeat saltem materiale malitiam ingratiitudinis, inobedientiæ, iniustitiæ erga Deum, defectus amoris proprii supernaturalis, & amoris diuini seu charitatis. Quæquam hæ rationes malitiæ generales, cum diriguntur peccato intemperantiæ, & similibus, oppositis alijs virtutibus, etiam si scienter & liberè admittantur, non sunt necessariò in confessione explicandæ: quia sunt generales, & satis intelliguntur quando exprimentur aliæ species peccatorum.

23. Secundum argumentum: Si posset homini erga Deum esse stricta iustitia & iniustitia, sequeretur hominem obligari per se, & ex natura rei, post quodcumque admissum peccatum, ad statim agendam poenitentiam, sicquæ Deo satisfaciendum. Consequens est falsum. Maioris verò sequela probatur, quia ex omni iniuria stricta oritur per se, & ex natura rei, obligatio statim satisfaciendi.

Respondeo duplicem esse satisfactionem debitam pro iniustitia. Vna est restitutio boni ablati, aut ablatio mali illati. Et de illa verum est, statim post læsionem urgere eius obligationem: ut, qui famam detraxit, repetatur statim reddere: qui Deo per blasphemias vel hæreses honorem apud alios abstulit, agnendo malam de illo existimationem; peccetur statim honorem Dei læsum reparare. Alia satisfactio est poena, vel poenæ loco exhibenda. Et huius obligatio non urget, nisi quando ab offenso exigitur, & à Iudice infligitur; si gravis est: vel, si est leuis, & non ignominiosa, sufficit eam exhibere aliquando sine mora vituperabili, id est, non nimis ea differre, modo eius dilatio non sit per se loquendo nociva personæ offenso. Talis autem est satisfactio quæ communiter oritur ex peccatis respectu Dei.

Dices, quisquis peccat, auferit Deo honorem aliquo modo: quia Deum minus

Gg

Habeatne Deus proprie ius iustitiæ respectu creaturarum?

Qui peccat, non tenentur statim agere poenitentiam.

TINO
US
part
VI

æstimat. Respondeo non ita esse: multi enim peccant intellectu non malè disposito, neque Deum minùs æstimante. Si quis autem malam Dei æstimationem haberet, teneretur statim illam deponere, sicut teneretur efficere ut alij deponant, si quam illis ingeneravit.

Instabis quòd quisquis peccat mortaliter, aufert Deo aliquod bonum, nempe gratiam sanctificantem, quæ licet nobis donetur, subest tamen Dei dominio. Ergo teneretur statim illam restituere: adeoque teneretur statim conteri, sicut confiteri sacramentaliter.

Respondeo gratiam sanctificantem, & alia dona supernaturalia, quæ nobis hac in vita infunduntur, subesse nostro dominio. Quamvis autem peccatis quando abutimur nostro dominio, ea destruendo: non tenemur tamen ad eorum restitutionem. Quemadmodum licet peccemus profundendo pecunias, & alia bona nostra prodigendo: non tamen tenemur ad eorum restitutionem Deo vel Reipublicæ. Ratio est quia non tenetur ad restitutionem qui aufert, aut destruit bonum quod habet in suo pleno dominio. Malè verò obijciunt quidam Recentiores ex hac responsione sequi non teneri peccatorem ad recuperandam gratiam. Quamvis enim per se peccatis non teneretur ob iniuriam Deo factam in amissione illius doni: tamen teneretur ex præcepto charitatis, quo obligatur subinde amare Deum, & habere illum amicum, quantum in se est. Atque etiam ex præcepto studij propria salutis, quam non potest sine gratia consequi. Quemadmodum ille qui prodegit bona sua, teneretur ea recuperare, si non potest aliter extremam necessitatem evadere.

34. Tertium argumentum: Ut homo sit iniurius Deo non sufficit eius actum esse contra Dei præceptum, sed debet esse contra Deum exigentem aut prohibentem tale opus, formaliter ut Dominum proprietatis, & non solum ut Dominum iurisdictionis. Sicut qui non obedit Prætori mandanti vias publicas ornari, non dicitur iniurius, sed inobediens: quia Prætor id tantum præcipit velut Dominus iurisdictionis.

Respondeo negando antecedens. Sufficit enim ad iniuriam ut fiat contra ius & voluntatem superioris pro iure suo aliquid exigentis. Et qui non parent tali iuri, ut legibus & præceptis à iurisdictione manantibus, possunt cogi obedire, & pœnæ subijci ac satisfaciendum iuri læso, ut patet ex communi usu. Suntque non modò inobedientes, quatenus non deferunt honorem debitum mandanti Superiorum: sed & iniurij, quatenus iuri illorum aduersantur.

35. Quartum argumentum: Si teneremur ex iustitia satisfacere Deo pro peccatis; vel teneremur ad reddendum in individuo il-

lud quod abstulimus, vel ad reddendum in æquivalenti. Primum est impossibile: quia non possum reddere Deo solum ipsum actum amoris v. g. quem iniuriosè negavi tali tempore cum tali auxilio, & debitum ex præcepto pro tali instanti iam elapso. Secundum quoque falsum est: quia ex iniusta acceptione præterita, solum obligat iustitia ad restituendum æquivalentem, quando læsus minus habet in bonis, quam deberet habere. Deus autem ex amissione mei actus v. g. quem exigebat pro tali instanti, nunc habet minus solum aliquam gloriam extrinsecam, quæ ex illo actu resultasset. Ergo solum tenebor restituere æquivalentem gloriam extrinsecam, pro illa quam Deus minus habet ex omissione mei actus. Ad hæc verò gloriam restituendam non obligat iustitia: quia illam potest sibi Deus pro libito recuperare, quoties voluerit, per innumeras vias, movendo me efficaciter ad actus egregios, ex quibus æqualis vel maior gloria ipsi Deo resultat: sicut non teneor ex iustitia satisfacere damnatum quod Petro intulit aliqua iniusta actione, si ipse Petrus curam habeat totius substantiæ & pecuniarum mearum, possitque pro libito meis sumptibus suum recuperare.

Respondeo primo, hoc argumento probari tantum nos non teneri ad satisfactionem sumptum pro restitutione: non autem sumptam pro pœnæ, vel locum pœnæ subeunte, quam Deo deberi ordinariè pro peccatis post baptismum commissis; esseque tertiam partem sacramenti Pœnitentiæ, docet Tridentinum sess. 14. cap. 3. & 8. post Florentinum in decreto unionis. Et prorsus omnia peccata puniri, nisi à Deo remittantur, certum est.

Respondeo secundo, ex peccatis nostris interdum auferri gloriam Deo, quando scilicet contemptu Dei, blasphemis, vel hæresibus, & similibus modis, malam de Deo opinionem in alijs gignimus, pro quibus tenemur restituere honorem Deo ablatum, & quidem ex iustitia, ut fatentur in eo casu Recentiores illi quos nunc impugnamus.

Tertio, licet Deus possit alià via recuperare gloriam extrinsecam, quæ illum privamus omissione nostri actus præcepti; non sequitur nos ideo non obligari ad restitutionem quam Deus à nobis expectat, & in libera nostra potestate constituit, nolens per se rem suam aliter recuperare, neque tamen volens iniuriam condonare. Idemque dico de Petro in exemplum allato. Atque hoc ipsum iteri debent iidem recentiores. Ajunt enim ex peccato, quo quis notabiliter læsæ æstimationem Dei apud plebem, aut quo ex contemptu inhonoraret gravissimè Deum, oriri obligationem ex iustitia, reparandi illud damnatum. Et tamen Deus, per alias vias posset illud reparare, excitando effi-

faciter plebem ad convenientem de se existimationem, per seipsum, vel per alios, à quibus tale damnum non est passus.

SECTIO V.

De misericordia, & alijs virtutibus divina voluntatis.

37. **M**isericordiam Dei passim commemorat & valde commendat Scriptura. Nec vlla est ratio metaphoricè illam interpretandi. Potest enim Deo continere formalis ratio misericordiae, præcisè sumptæ ab imperfectione, cum qua in nobis reperitur. Nampe pro puro affectu subueniendi miseris alterius, aut erga illam conuenienter tendente, propter honestatem specialem quæ est in illa subuentione, aut tendendi modo: abstrahendo à condolentia, compassionem, & tristitia, cum qua solemus pauperum vel indigentium misereri, mouerique ad subueniendum illis, & ex qua dicitur aliquis misericors, quasi habens miserum cor, vt ait S. Thom. q. 21. art. 3.

38. Dubitari quoque non debet liberalitatem & magnificentiam formaliter & propriè conuenire Deo, qui dat omnibus affluenter, vt dicitur Iacob. 1. v. 5. & à quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum, ibidem v. 17. Consistit autem liberalitas in donando largiter, non propter spem retributionis, aut alicuius commodi: sed propter honestatem quæ est in donatione conuenienter facta, & non aliunde debita. Remouenda tamen à Deo est imperfectio liberalitatis creaturæ, abdicantis se totaliter dominio proprio rerum quæ donantur. Deus enim manet semper Dominus earum rerum, quarum aliquod ius & dominium tribuit creaturis. Benignitas quoque, & veritas seu veracitas, Deo manifestè conueniunt, illiquè sæpius tribuuntur in sacris literis.

39. De alijs virtutibus dicendum est nullam esse quas secundum affectum aliquem, secretum ab omni imperfectione, Deo formaliter non conueniat. Vnde sequitur actus diuine voluntatis secundum omnia virtutum moralium genera distingui posse aliquatenus: sicut actus intellectus diuini secundum omnia virtutum intellectualium genera distingui possunt. Licet virtutes plurimæ sint, quarum aliqui actus & affectus propter imperfectionem conuenire illi non possunt.

Pro cuius rei declaratione Nota primò, aliquos esse actus & affectus virtutum, qui licet boni & honesti, supponunt tamen aliquam imperfectionem in agente. Quo modo aliquis actus temperantiæ supponit vsum cibi & potus: & actus fortitudinis ferendi dura patienter, & aggrediendi ar-

dua, supponunt imperfectionem agentis, propter quam illi est aliquid durum & arduum. Sic etiam actus religionis, quibus ab inferiori tribuitur honor excellentiæ supremæ, supponunt gradum superiorem illi à quo tribuitur honor. Vnde hi actus Deo tribui non debent. Idemquæ censeo de gratitudine proprie dicta, cum Suarez lib. 12. de gratia cap. 30. numero 12. & sequentibus, Salas 1. 2. tom. 1. tractatu 7. disput. 7. numero 5. Regidio Coninck disput. 8. de actibus supernaturalibus dub. 1. numero 8. Theophilo Raynaudo dist. 8. Theologiæ naturalis quest. 1. art. 5. numero 94. Ruis disput. 55. de voluntate Dei sect. 4. numero 8. Quia gratitudo proprie dicta respicit essentialiter beneficium & benefactorem. At creatura non potest Deo conferre beneficium, sed tantum exhibere obsequium: infinita enim & supremèminentissima eius maiestas, ac sufficientissima sibi ipsi, eum reddit incapacem beneficii à creaturis accipiendi. Adde quod ex Aristotele 4. Ethic. cap. 3. gratitudo formaliter & essentialiter respicit alium vt superiorem. Sic enim ibi ait de magnanimo: *Est etiam talis vt beneficia conferat, & pudeat ipsum si suscipiat beneficia. Illud enim superioris est, hoc inferioris: & in retribuen-do, maiora beneficia conferet.* Et paulò post: *Est enim is qui suscepit, inferius eo qui contulit beneficium; ipse verò vult superior esse.* Hæc Aristoteles. D. Thom. 2. 2. quest. 106. art. 3. c. ai. *Benefactorem, in quantum huiusmodi, esse causam beneficii: & ideo beneficiatum conuenit ad benefactorem, vclut ad suum principium.* Denique neque Scriptura, neque sancti Patres, neque antiqui Theologi, dixerunt unquam homines Dei benefactores esse, aut Deum esse grati hominibus, foreq; ingrati, nisi piè viuentibus benefacere. Quod silentium arguit eos, præsertim cum frequentè aut ex professo loquantur de virtutibus Dei, serè aliter ac Vasquez & paucos cum sectros, qui vt iustitiam Deo constanter negarent in retribuenda mercede bonis iustorum operibus & meritis, rurrerunt ad gratitudinem, quam Deo, nullo auctore vel fundamento solido nixi tribuerunt, vt negarent iustitiam, à Scriptura, Patribus, & Concilijs plus quàm probabiliter agnitam & concessam in tali retributione. Potest tamen Deus habere simplicem affectum erga gratitudinem creaturarum ad se, vel ad alios benefactores ipsarum, quamuis ipse gratus esse non possit.

40. Notandum enim secundò, Præter supra dictos actus virtutum Deo repugnantes, alios esse qui non soluunt imperfectionem: vt affectus amoris & complacentiæ simplicis erga obiectum cuiusque virtutis per se consideratum. v.g. erga beneficium, erga temperata, erga fortia, erga summum honorem supremo tribuendum Qui

G g 3

Est in Deo misericordia, liberalitas, magnificentia, benignitas, veracitas.

Aliqui actus & affectus virtutum Deo repugnant propter imperfectionem quam inuolant.

Suarez.

Coninck.

Raynaud.

Ruis.

Aristoteli.

TINO
US
part.

40.

Nulla est virtus quæ non habeat aliquos actus puros, Deo non repugnantes.